

Lausunto kuntien peruspalvelujen valtionosuuden 75 miljoonan euron kertaluonteisen vähennyksen kohdentamisesta

Khall 25.08.2025 § 136
150/02.04/2025

Valmistelija

Hallintojohtaja Kaisa Kausto-Uski
puh. 040 189 3340
etunimi.sukunimi@luumaki.fi

Suomen hallituksen kehysriihessä päätettiin kuntien peruspalvelujen valtionosuuden kertaluonteisesta leikkauksesta 75 miljoonalla eurolla 2026. Leikkaus tehdään vähentämällä kuntien peruspalvelujen valtionosuusrahoitusta n. 2 %:lla. Lausuntopyynnön mukaan tavoitteena on, ettei vähennys kasvata kuntien välisiä suhteellisia eroja valtionosuuksissa eikä negatiivisia valtionosuuksia, ja että lakisääteiset palvelut pystytään turvaamaan.

Ehdotuksessa valtionosuuden vähennys kohdennettaisiin kunnittain maksuun pantujen kunnan peruspalvelujen valtionosuuksien suhteessa. Näin vähennyksen määrä leikkaisi kaikilta kunnilta saman suhteellisen osan, mutta leikkausken euromäärä vaihtelisi kunnittain. Suurin euromäärä olisi niissä kunnissa, jotka saavat euromääräisesti eniten valtionosuuksia, ja pienin kunnissa, jotka saavat vähiten valtionosuutta. Luumäen peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuva leikkaus olisi 5 €/asukas, yhteensä 22 092 €.

Vastaavat valtionosuuden vähennykset on yleensä toteutettu valtionosuusprosenttia alentamalla, jolloin vähennys on jokaisessa kunnassa euromääräisesti asukasta kohden yhtä suuri. Vakiintuneella tavalla toteutettuna asukaskohtainen vähennys olisi jokaisessa kunnassa 13,38 euroa/asukas. Luumäellä tämä tarkoittaisi 58 310 € leikkausta.

Valtiovarainministeriön kansantalousosaston laskelman mukaan kuntien vuonna 2025 toteutuvien tehtävämuutosten nettokustannusvaikutus on yhteensä noin 67 miljoonaa euroa, mikä kompensoidaan kunnille. Nyt ehdotettava peruspalvelujen valtionosuuden leikkaus johtaa siihen, että uusien veloitteiden rahoittaminen jää kokonaan kuntien vastuulle. Tämä ei voi olla vaikuttamatta kielteisesti kuntien kykyyn tuottaa lakisääteisiä peruspalveluja kuntalaisille. Kuntien vaihtoehdoiksi jäävät verotuksen kiristäminen ja maksujen korottaminen tai palvelujen laadun heikentäminen esimerkiksi henkilöstömäärää sopeuttamalla.

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa vuoden 2026 kertaluonteisen erän kohdentamisesta. Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 29.8.2025.

Esittelijä

Vt. kunnanjohtaja Könönen Kai

Ehdotus

Kunnanhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon:
Luumäen kunta katsoo, että kertaluonteinen peruspalvelujen valtionosuuden 75 miljoonan euron vähennys vuonna 2026 vaarantaa kuntien kyvyn tuottaa lakisääteiset peruspalvelut nykyisen tasoisina riippumatta siitä, miten leikkaus kohdennetaan. Käytännössä leikkaus johtaa siihen, että kunnille 2025 tulleiden uusien tehtävien rahoituksen kompensatio leikataan pois. Jos vähennys kuitenkin toteutetaan vuonna 2026, Luumäen kunta kannattaa ehdotettua kohdentamismallia.

Päätös

Ehdotuksen mukaan.